

štejemo državnemu dolgu dolgove posameznih dežel, narastel je dolg v 18 letih za 647,443.731 gold. To se pokaže tudi v potrebščinah za obrestovanje državnega dolga.

Leta 1872 bilo je treba za obresti in poplačevanje dolga 87,689.194 gold., za leto 1880 pa 114,048.211 gld. in letos bo treba po proračunu 130,460.853 gold.; opozoriti pa je treba, da se je 7 milijonov preneslo iz proračuna trgovskega ministerstva v proračun državnega dolga. Vendar pa nam mora to naraščanje dolga napravljati skrbi, in sicer iz dvojnega vzroka.

Na eni strani to jako neugodno vpliva na razdelitev narodno-gospodarskih dohodkov in preveč pomnožuje plutokratični živelj v ljudskem življenji. Davkoplačevalec se trudi in muči, sad njegove pridnosti pa vživa brez truda kapitalist; država je vedno bolj odvisna od onih moči, ki gospodujejo na denarnem trgu. Na drugi strani pa raste to, kar Stein imenuje „Risicoprämie“, v isti razmeri, kakor rastejo obresti dolgov do skupnih dohodkov države. Naravno je, kolikor več potrebujemo od skupnih dohodkov za obresti dolgov, toliko negotoveje je posojilo in neugodnejši pogoji novega posojila. Ker toraj dohodki države ne zadostujejo za vse potrebe, in hočemo enkrat nehati z vednimi dolgovi, treba je: ali zmanjšati stroške, ali povišati dohodke.

Kar se tiče znižanja stroškov, mislim, da z varčnostjo moremo le malo doseči, dokler nas silijo politične razmere, da moremo toliko plačevati za armado. Pri civilni upravi bi nekaj prihranili, ozirati pa se moramo na nove agende, ki v modérni državi nastanejo z vsako novo postavo in zahtevajo nove stroške. Ne ostane nam konečno družega, kakor hraniti pri investicijah. Temu pa bi morali v prvi vrsti ugovarjati mi zastopniki dežel, ki so se do sedaj zanemarjale, stale na strani in z lačnimi pogledi gledale na bogato obloženo mizo, kjer so srečnejše dežele našle svoje potrebščine.

Družega mi ne ostane, kakor da rečem s poslancem Hausnerjem: Povišati je treba davke s pametno, pravično in primerno reformo davkov.

Naravnost trdim, da se ne strinjam z g. poslancem dr. Mengerjem, ki je trdil, da se z davčno reformo ne dajo doseči višji dohodki. Priznam, da je pri večini naših davkov tako. Pri zemljiškem davku ne dosežemo ničesa, nasprotno, prekomorska konkurenca, konkurenca družih srečnejših krajev, je faktor, s katerim moramo računati še v dolgi prihodnosti.

Ta konkurenca je uže ovrгла sedanje cenitve čistega dohodka, in prepričan sem, da se bo prihodnjič moral znižati zemljiški davek, če nočemo popolnem uničiti avstrijskega kmetovalca.

Davek od poslopij je sicer še primerno določen; vendar je najemnina jako visoka, in previsoki so tarifi, posebno pri nižjih razredih hišnega davka.

Tudi tukaj se ne dá več doseči, treba je dohodke še znižati.

Kar se tiče pridobnine, katero je imenoval znani nemški narodni ekonom „križ davčne politike“, ne smemo se vdati prevari, da bi mogli zvišati dohodke.

Drugače pa je z dohodnino. Tajiti ne moremo, da sedanji čas zahteva razvoj osobne dohodnine, ki bo imela važno vlogo pri plačevanju potrebščin moderne države.

Kdo pa plačuje v Avstriji dohodnino? Moremo sploh govoriti o davkih na dohodke? V državnem proračunu je sicer postavljena „dohodnina“ s 24,305.000 gld., toda državni uradniki plačujejo od tega 1,444.668 gold. in društva okroglih 13 milijonov. Reči moremo, da vsi drugi dohodki v Avstriji ne znašajo 10 milijonov davka. Žalostno pa je pri tem, da državni zaklad dobro najde malega moža, malega davkoplačevalca, rokodelca, kupca in malega trgovca, spoštljivo pa sname klobuk pred premakljivim kapitalom, ki lahko največ plača. Nočem dalje reševati tega vprašanje, pač pa moram izreči svoje prepričanje: Dolžnost je vlade, da, kakor hitro mogoče, predloži zbornici reformo dohodnine, in sicer v tem smislu, da se kolikor mogoče varuje mali davkoplačevalec, nižja lega v davčni piramidi, in se primerno razdeli davek na vse čiste dohodke.

Povdarjam posebno spremenljivost te postave, in si jo tako mislim, da bi bila kot nekak zaklad, iz katerega bi država v neugodnih časih dobivala sredstva za izvanredne potrebščine, kolikor bi se morale pokriti z davki.

Kar se tiče indirektnih davkov, hočem opaziti, da je v tem sistemu dvojna napaka. Nekatere stvari plačujejo prevelik, neopravičen davek, druge pa premalo. K prvim prištejem monopol soli, katerega čisti dohodek je preračunjen s 17,412.700 gold. Koliko krvavega znoja revščine se drži teh milijonov, katere morajo plačevati ljudje, ki uživajo rastlinsko hrano.

(Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

V Celovcu 14. julija. — Zlatomašništvo gosp. Andre Einspielerja praznovalo se bode primerno slovesno. Prav v ta namen sestavljen odbor proglašá sledeči oklic:

Rojaki!

Dne 21. avgusta t. l. obhajala se bode na slovenskem Koroškem slavnost, kateri enakih imamo le malo zaznamovanih v naši zgodovini.

Dika naša, starosta koroških Slovencev, neutrudljivi prvoboritelj in rodoljub slovenski, slavni naš rojak

čast. gosp. profesor Andrej Einspieler

daroval bode v ta dan svojo zlato mašo v rojstnem kraju v Svečah v Rožni dolini na Koroškem.

K tej slavnosti, slavna društva slovenska in dragi rojaki Slovenci, vabimo Vas danes najuljudneje. Udeležite se te pomenljive slavnosti v mnogobrojnem številu, da moremo združeni z Vami dostojno počastiti onega moža, ki je vse svoje življenje posvetil v to, da bi koristil milemu našemu narodu slovenskemu.

Voziti se bode treba do Celovca po železnici in od tukaj z vozovi dalje čez Bistrice v Sveče, kamor je

voznje kake 3 ure, pešhoda pa čez 4 ure. — Gorenjci iz Kranjskega imajo najboljši in najbližnji pot čez hrib „Kočno“.

Podpisani odbor prosi tedaj vsa ona slavna društva in posameznike, ki se želijo udeležiti slavnosti in pridejo do Celovca, da se blagovolijo prej ko prej, **najdalje pa do 6. avgusta**, oglasiti za prostore, da bode mogoče o pravem času oskrbeti dovolj voz za vse udeležence. — Voznja na priprostih kmetijskih vozovih stala bode tje in nazaj za osobo 1 gold. 20 kr. — Ravno tako se je oglašati do gori navedenega časa vsem onim, ki želijo udeležiti se banketa.

Natančneje se bode naznanilo v kratkem po tiskanih vabilih in programih, kakor tudi po raznih slovenskih časnikih.

Pisanja, slavnost zlatomašnika Einspielerja zdevajoča, naj se pošiljajo tajniku slavnostnega odbora pod naslovom: **Janez Wieser, župnik Elizabetinskega samostana v Celovcu**, kateri bode tudi vsaki čas pripravljen, radovoljno dajati pojasnila na razna vprašanja.

Bratje! Zanašamo se na Vašo udeležbo; pridite k nam, da se skupno z našim slavlencem veselimo; slednji pa naj tudi vidi, kako slovenski narod spoštuje in čišla svoje zaslužne možé.

Na svidenje!

Slavnostni odbor:

Dr. Valentin Nemeč,

kanonik, konzistorijalni svetnik in dekan pri Sv. Hemi,
predsednik.

Matej Šervicelj,

knezoškofijski svetovalec in komendator na Raberci,
podpredsednik.

Janez Wieser,

župnik Elizabetinskega samostana,
tajnik.

Odborniki:

Franjo Vizonik, prošt in dekan v Dobrli vesi; Lambert Ferčnik, dekan v Žabnici; Andrej Bizar, dekan v Grabštanju; Matija Ambrož, dekan v Železni Kapli; Jos. Fritz, dekan v Št. Mohoru; Luka Bavitžar, župnik na Ziljski Bistrici; Fr. Centrih, župnik v Št. Petru pri Vašinjah; Janez Godec, župnik v Rožeku; Janez Hutar, veroučitelj na c. kr. realki v Celovcu; Šimen Ineko, župnik v Podkloštru; Anton Keznar, slovenski pridigar v Celovcu; France Korman, župnik v Mižici; Jakob Knaflič, župnik v Ločah; Alojzij Ledvinko, župnik v Št. Kocijanu; Šimen Muden, župnik v Kapli pri Dravi; dr. Anton Müller, župnik pri Materi Božji na Jezeru; Franjo Petek, župnik v Trgu Grebinj; Jožef Peterman, župnik v Št. Vidu; Janez Podlipnik, župnik na Radišah; Jožef Škerbine, župnik v Kamenu; dr. Jož. Somer, župnik v Šmihelu; Šimen Stöckl, župnik v Št. Lenartu pri Sedmih studencih; Janez Šuster, župnik v Svečah; P. Kolumban Urnik, profesor teologije v Celovcu; Anton Vakonik, semeniški podvodja v Celovcu.

Dobrova 17. julija. (Okrajna učiteljska konferenca.) Učitelji šolskega okraja „ljubljske okolice“ imeli bodo demo dné 27. t. m. zjutraj od 9. ure naprej v II. mestni deški šoli (na Cojzovem grabnu) svojo postavno letošnjo konferenco se sledečim sporedom:

1. Pričetek zborovanju in volitev dveh zapisnikarjev.
2. Poročilo gosp. c. kr. okrajnega šolskega nadzornika o tem, kar je med letom ob nadzorovanji šol v tem okraji zapazil.

3. O zadržkih (vzrokih), ki vspehu poduka in dobri odgoji otrok na deželi nasprotujejo in kako naj bi se odpravili? Poročevalci so: učitelja Gale in Kavčič ter učiteljica Vidic.

4. Kako more in kako raj učitelj na deželi za zboljšanje kmetijstva, osobito pa gojitev sadjereje vspešno in koristno deluje? O tem poročajo: Rant, Svetina in Papler.

5. Določilo bode se o tem, katere učne knjige in berila ter pisni in risanski zvezki bodo se v bodočem šolskem letu po šolah tega šolskega okraja vpeljali in pri poduku rabili.

6. Poročilo književnega odseka:

a) med šolskim letom 1886/7 v slovenskem jeziku izdanih spisih, namenjenih mladini v izobražbo, osobito o tem, ali so čitajoči mladini tudi primerni;

b) o stanu in računu okrajne učiteljske bukvarnice.

7. Nasveti o nakupu novih knjig in literalnih del (za bukvarnico [ce]).

8. Volitvi:

a) književnega odseka,

b) stalnega odbora.

9. Prosti (samostalni) nasveti, kateri naj se pa zadnji čas do dné 20. t. m. pismeno izdelani voditelju konference določijo in izročé.

Govori k 3. in 4. točki dnevnega reda so pismeno za izdelati; potem pa, ko so se v konferenci dognali in izvršili, oddajo se predsedniku njenemu.

Velikega in važnega pomena sta 3. in 4. točka dnevnega reda naše letošnje okrajne konference; naj bi se toraj na vse strani dobro preudarile ter se pri konferenci o njih tudi stvarna in temeljita debata razvila, da se kaj koristnega in vspešnega dožene. M. Rant.

Iz Ljubljane. — Šolska letna poročila: a) Letno šolsko poročilo c. kr. višje gimnazije ljubljanske obsega: 1. Zanimiv spis prof. Pleteršnika z naslovom „Slovenščina na ljubljanskem liceju“ (po listinah shranjenih v gimnazijskem arhivu). Iz tega spisa razvidi se razumnost in odločnost tedanjega rektorja Matevža Ravnikarja nasproti navadi „železni srajci“ enako pri mladini, kakor v višjih krogih. Dne 24. februarja 1817 bil je imenovan Fr. Metelko za profesorja slovenščine in lahko se vidi v zgodovini našega slovstva, kako je lepo kalilo v slovenskem narodu seme, katero je skoraj izključno po duhovščini širilo se med našim narodom. 2. Dalje sledijo v letnem poročilu: „Weitere Bemerkungen zu einzelnen Stellen der Platonischen Apologie des Sokrates“. 3. Konečno: „Schulnachrichten vom Director“. Iz šolskega dela poročila razvidimo, da je na gimnaziji učilo 32 profesorjev obligatne predmete, neobligatne predmete pa 4. Podučevali niso profesorji Heinrich

od 13. aprila, Nedwed od 9. maja in Skubic od 12. januarija dalje.

Učencev vpisalo se je začetkom leta 840, med letom trije, koncem leta obiskovalo je gimnazijo 779 učencev. Po domovinstvu bilo je med učenci 175 Ljubljancev, sicer s Kranjske 511, s Koroške 5, s Primorskega 20, s Štajerskega 37, z družih domačih dežel 18, z ogerskih dežel 10, inostrancev 3. Po narodnosti bilo je Slovencev 635, Nemcev 139, Lahov 4, Hrvata 2. Nemške oddelke obiskovalo je v I. razredu 9, v II. 19, v III. 3, v IV. 9 Slovencev, na gornji gimnaziji pa je bilo v V. razredu 29 Slovencev, 23 Nemcev; v VI. razredu 18 Slovencev in 14 Nemcev, v VII. razredu 49 Slovencev in 10 Nemcev; v VIII. razredu pa 37 Slovencev in 12 Nemcev. Glede vere bilo je 776 katolikov, 2 protestanta in 1 Izraelec.

Po napredku dovršilo je šole z odliko 96 učencev, dobro 521, k ponavljalnemu izpitu dopuščenih je 98 učencev, 2. red prejelo je 35, 3. red 26 učencev.

Učnine plačalo se je na vsi gimnaziji 14 250 gl., velikansk davek, katerega je plačevati večinoma malo-premožnim starišem, katerim uže brez tega otroci prizadevajo ogromne stroške.

Ustanov se je učencem izplačalo to leto 11.505 gl. 19 krajc.

b) „Jahresbericht der Staats-Oberrealschule in Laibach“ obsega: 1. Stapleton. Neznane prelagatelja evangelija, preložena po Stapletonu v XVII. veku, spisal Ant. Raič. Zanimiv spis navaja 82 evangelij po izvirniku, je tedaj toliko obširen (50 strani), da je en del celó odložen za prihodnje letno poročilo.

2. „Schulnachrichten“ kažejo, da je na realki podučevalo 18 učnih moči. Od 252 začetkom leta vpisanih učencev ostalo jih je koncem šolskega leta 227.

Po narodnosti vpisanih je bilo 111 Nemcev, 97 Slovencev, 2 Hrvata, 1 Čeh in 16 Lahov.

Po napredku prejelo je 12 učencev odliko, 153 prvi red, 32 je dopuščenih k ponavljalnemu izpitu, 2. red ima 25, 3. red pa 5 učencev.

Učnine se je vplačalo 5690 gold., ustanove učencem podeljene pa so znašale 1255 gold. 46 kr.

— Glavni odbor kmetijske družbe v Ljubljani zboroval je minulo nedeljo ob 10 uri dopoldne ter je rešil vse tekoče predmete.

— Odbor za slavljenje 50letnice sv. očeta imel je minulo nedeljo ob 11. uri svojo drugo sejo pod načelnštvom preč. gosp. prelata dr. Čebaška. Razun njega bili so navzoči gg. prošt dr. Jarc, stolni dekan dr. pl. Pauker, mons. Jeran, dr. Poklukar, Fr. Povše, Ledenik in Pollak.

— Poslanec dr. Poklukar poročal bode prihodnjo nedeljo ob 1/2 4. uri popoldne svojim volilcem v Postojni o svojem delovanju v državnem zboru.

— Za kandidata v deželni zbor na mesto odstopivšega dr. Dolenca izbrali so si postojnski volilci minulo nedeljo tamošnjega podžupana, posestnika in trgovca gospoda Alojzija Kraigher-ja.

— Gospod Matej Brenc, bivši korektor pri „Slov. Nar.“ in sourednik pri „Ljublj. listu“. umrl je minuli ponedeljek pri svojem bratu, župniku pri sv. Gregorju.

— Za prvi razred ljubljanske gimnazije oglašilo se je do sedaj 134 učencev, trije niso izpita opravili, izmed ostalih pa se je oglašilo 28 učencev za nemški oddelek, 103 pa za slovenska oddelka.

— Iz Ljubljane v Lesce in nazaj dovolilo je generalno ravnateljstvo c. kr. avstrijskih državnih železnic za vožnje sèm ter tjà za čas od 17. julija do vštetega 30. septembra t. l. zeló znižano vožnino. Nadrobnosti o tej zadevi nahajajo se v današnjem „Oglasniku“.

— Kmetijsko potovalno predavanje na Bohinjski Beli ima tajnik c. kr. kmetijske družbe gosp. d. Gustav Pirc v nedeljo 24. t. m. popoldne po cerkvenem opravilu.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Cesarjevič Rudolf vrnil se je po dolgem sijajnem potovanju skoz Galicijo in Bukovino čez Oggersko nazaj na Dunaj. — Zadnji čas imel je minister vnanjih zadev grof Kalnoky najvažnejši posel v zadevah kandidature princa Ferdinanda Coburškega za bolgarski prestol. Pravega, praktičnega vspeha za sedaj ta kandidatura sicer gotovo ne bode imela, ker Ruska tega in tudi nobenega drugega tujega kandidata ne bode sprejela. Eno pa je vladarstvo in pa grof Kalnoky dosegel s to kandidaturo, namreč sočutje Evrope enako za princa Coburškega, kakor tudi za politiko avstrijsko gledé Balkana. — Bolgarska pridobila si je pa tudi zaupanja še več v Evropi, tako da ji bode laglje še dalji, negotov čas, vladarstvo dežele oskrbovati brez kneza.

Jako zanimivo bilo je vedenje dunajskega časništva nasproti veliki pravdi, katera se je vršila v Bosni zoper vojniškega liferanta Barucha. Dolgo let je goljufaval vojaštvo za milijone, konečno dejali so ga vendar v klešče in ga obsodili na 4 leta. Ravnal je nezaslišano, toda judovski dunajski časniki molčali so o vsej dogodbi — kakor da bi je ne bilo — ker je slepar — bogat — jud.

Laška. — Minulo nedeljo sošel se je po mnogih zaprekah „meeting meetingov“ obrnjen zoper konservativne zveze vladine v privatnih prostorih.

Dvorana kinčana je bila s podobami Oberdankovimi in rudečimi zastavami. Shoda udeležilo se je krog 300 oseb. Hudo so napadali kralja, vlado in centralne vlasti ter se izrekli za nujno potrebo svetovne revolucije, katera mora leta 1889 izhajati s Pariza. Časniki trdijo, da je bil vspeh tega shoda izključno veselostni.

V soboto vpri so se vjetniki v Neapolji s toliko silo, da jih je moralo vojaštvo vkrotiti. — Na jutro 18. t. m. našli so v Brisigeli na hišah nabite sledeče oklice: „Prostovoljci na noge, mladenči Italije! zbirajte se v trumah, da se zberete pod zastavo proste Italije. Pa izrecite se,